

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

«Аналіз окремих положень Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»

Козіна Віра Видимівна
шеф-редактор бюлетеня "Вісник НААУ",
радник Української асоціації районних та обласних рад з правових питань

Загальна інформація про зміст доповіді

04.06.14 р. набув чинності Закон України від 13.05.14 р. № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» (далі — **Закон № 1261**).

Закон № 1261 вніс зміни у КпАП, КК, ЦПК, Закони України «Про запобігання та протидію корупції», «Про звернення громадян» та ще цілу низку нормативно-правових актів.

Пропоную розглянути зміни, внесені у ст. 172-6 КпАП, ст. 60 ЦПК та ст. 354 КК, як такі, що дають можливість збільшити коло потенційних клієнтів для адвоката та змінити підхід до пошуку клієнтів та якості надання адвокатами правової допомоги

Адміністративні корупційні правопорушення

Законом № 1261 внесено зміни до КпАП.

Зокрема ч. 172-6 КпАП доповнено новою частиною 3, яка передбачає відповідальність за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України від 07.04.11 р. № 3206-VI «Про засади запобігання і протидії корупції» (далі — **Закон № 3206**)

Проблеми: постійна зміна тексту декларації, відсутність єдиних підходів щодо заповнення декларацій, відсутність механізмів перевірки цієї інформації.

На разі можуть перевіряти: УБЕЗ, прокуратура, СБУ

Наслідки для порушників: не лише штраф, а у окремих випадках – дострокове закінчення кар'єри (наприклад, окремі категорії держслужбовців, судді, посадові особи місцевого самоврядування) та внесення інформації у «Антикорупційний реєстр».

Доказування у цивільному процесі

За загальним правилом, встановленим абз. 1 ч. 1 ст. 60 Цивільного процесуального кодексу України, кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, крім випадків, коли учасник процесу звільняється від доказування в порядку, передбаченому ст. 61 ЦПК.

З 4 червня Закон № 1261 додав виключення з цього правила. Так **ч. 1 ст. 61 ЦПК була доповнена абзацом 3** наступного змісту: «У справах щодо звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності чи застосування до працівника з боку керівника або роботодавця заходів впливу (переведення, атестація, зміна умов праці тощо) у зв'язку з повідомленням таким працівником про порушення вимог Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" іншою особою **обов'язок доказування правомірності прийнятих при цьому рішень, вчинених дій покладається на відповідача**».

Зазначене положення **поширюється на доказування правомірності оскаржуваного рішення** (дії чи бездіяльності), а не будь-яких обставин. Окрім доказування правових підстав для рішення (тобто його правомірності), саме роботодавець відтепер повинен доказувати наявність фактів, з якими закон пов'язує можливість прийняття рішення, вчинення дії чи утримання від неї стосовно позивача. Отже, **позивач тепер може не посилатися у позовній заяві по подібним категоріям справ на порушення конкретних норм законодавства**. Йому достатньо навести фактичні дані, які свідчать про порушення його прав чи інтересів.

Підкуп працівника, який не має статус службової особи (ч. 1 ст. 354 КК)

Структура норми права	Стара редакція ч. 1 ст. 354 КК (діяла до 03.06.2014 р. включно)	Нова редакція ч. 1 ст. 354 КК (діє з 04.06.2014 р.)
Назва статті	Підкуп працівника державного підприємства, установи чи організації	Підкуп працівника підприємства, установи чи організації
Диспозиція (склад злочину)	Пропозиція чи обіцянка працівнику державного підприємства, установи чи організації, ЯКИЙ НЕ Є СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ , надати йому або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником будь-яких дій з використанням становища, яке він займає, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -	Пропозиція чи обіцянка працівникові підприємства, установи чи організації, ЯКИЙ НЕ Є СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ , або особі, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, надати йому (їй) або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником будь-яких дій з використанням становища, яке він займає, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи
Санкція (покарання)	Штраф від 100 до 250 нмдг (від 1700 до 4250 грн.) або громадські роботи на строк до ста годин	Штраф від 100 до 250 нмдг (від 1700 до 4250 грн.) або громадські роботи на строк до ста годин, або виправні роботи на строк до одного року, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, із спеціальною конфіскацією

Підкуп працівника, який не має статус службової особи (ч. 3 ст. 354 КК)

Структура норми права	Стара редакція ч. 3 ст. 354 КК (діяла до 03.06.2014 р. включно)	Нова редакція ч. 3 ст. 354 КК (діє з 04.06.2014 р.)
Диспозиція (склад злочину)	Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання працівником державного підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення будь-яких дій з використанням становища, яке він займає на підприємстві, в установі чи організації, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи	Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання працівником підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації , неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення будь-яких дій з використанням становища, яке займає працівник на підприємстві, в установі чи організації, або у зв'язку з діяльністю особи на користь підприємства, установи чи організації , в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи
Санкція (покарання)	Штраф від 250 до 500 нмдг (від 4250 до 8500 грн.) або громадські роботи на строк від ста до двохсот годин	Штраф від 250 до 500 нмдг (від 4250 до 8500 грн.) або громадські роботи на строк від ста до двохсот годин, або обмеження волі на строк до двох років, або позбавлення волі на той самий строк, із спеціальною конфіскацією

Проблеми кваліфікації:

- 1) Визначення професійного статусу суб'єкта злочину чи факультативних ознак об'єкту злочину (виконання організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків);
- 2) Новий суб'єкт – особа, яка працює на користь підприємства, установи та організації;
- 3) Розмежування із злочинами, що містять ознаки шахрайства (ст. 190 КК);
- 4) Кваліфікаційний поріг – 1,5 «спеціальних» нмдг (як визначати при фіксації злочину у момент надання пропозиції, якщо розмір неправомірної вигоди не обговорювався);
- 5) Різниця між обіцянкою та пропозицією – п. 3 Примітки до ст. 354 КК.

Проблеми фіксації події злочину (можливі зловживання та інструменти захисту):

- 1) Усі злочини, склади яких визначені ч. 1-4 ст. 354 КК, не є тяжкими. Належність та допустимість доказів при таємній фіксації перемовин учасників відносин;
- 2) Встановлення того, чи усвідомлювала особа статус особи, якій пропонувалась (була обіцяна) неправомірна вигода;
- 3) Особливості спілкування учасників правовідносин

Вимагання неправомірної вигоди (ч. 4 ст. 354 КК)

Згідно з п. 5 нової редакції Примітки до ст. 354 КК **під вимаганням неправомірної вигоди** у цій статті слід розуміти щодо надання неправомірної вигоди з погрозою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, або умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів.

Проблема розмежування вимагання неправомірної вигоди та прохання її надати.

Умови звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КК

Згідно з ч. 5 ст. 354 КК особа, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо стосовно неї були вчинені дії щодо вимагання неправомірної вигоди і після пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди вона **до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину** добровільно заявила про те, що сталося, органу, службова особа якого наділена законом правом повідомляти про підозру.

Небезпека провокацій та зловживань з боку правоохоронців. Можливість практичного застосування ст. 370 КК для захисту своїх клієнтів.